

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2009:14 av Vivianne Gunnarsson m fl (MP) om att sätta fart på Waxholmsbolaget

Föredragande landstingsråd: Christer G Wennerholm

Ärendet

Motionärerna föreslår att Waxholmsbolaget intensifierar arbetet med att få fram förnyelsebara drivmedel till sina fartyg och motorer.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) arbetar sedan flera år tillbaka med att försöka finna nya miljövänliga bränslen för skärgårdsbåtarna, inklusive lösningar med höginblandning av förnybara komponenter i fossil diesel. Hösten 2008 inleddes även ett försök med effektiva typer av efterbehandling av motorernas avgaser i avsikt att ytterligare minska utsläppen av partiklar och kväveoxider. I motionen påstås felaktigt att WÅAB har genomfört prov med inblandning av palmolja i bränsle. Något prov med palmolja har inte genomförts.

Stockholms läns landsting anser att WÅAB framgångsrikt driver miljöfrågorna i sin verksamhet och har förtroende för bolagets kompetens att finna och testa miljöbränslen som bidrar till att landstingets klimatmål nås.

Stockholms läns landsting har höga ambitioner inom klimat- och miljöområdet. Det gäller inte minst miljöomställningen inom landstingets person- och varutransporter. Redan år 2012 ska hälften av transportererna drivas med förnybara drivmedel och arbetet med att utveckla nya miljövänliga bränslen för skärgårdsbåtarna ska intensifieras under 2010.

Bilagor

- 1 Motion 2009:14
- 2 WÅAB-förvaltningens tjänsteutlåtande

2009-07-31

LS 0905-0430

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 16 december 2009.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 19 januari 2010.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till V- och MP-ledamöternas förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

V- och MP-ledamöterna reserverade sig:

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta *att* uppdra till Waxholmsbolaget att intensifiera arbetet med att helt gå över till förnyelsebara drivmedel senast 2020, *att* Waxholmsbolaget deltar i EU-projekt med inriktning att finna tekniska lösningar för att utveckla motorer och nya miljödrivmedel, *att* en plan för successiv övergång till fossilfria bränslen senast 2020 bör presenteras av Waxholmsbolaget före 2010 års utgång, *att* beslutets konsekvenser för miljön ska framgå av tjänsteunderlaget.

Waxholmsbolaget ska fortsätta sitt arbete med att miljöanpassa företaget och helt gå över till förnyelsebara drivmedel senast till 2020. Det kräver att bolaget engagerar sig i en ökad satsning på teknisk utveckling av motorer och fartyg samt nya miljövänliga drivmedel, gärna i form av EU-projekt.

Genomförandeperioden har utsträckts till 2020 eftersom arbetet med att finna förnyelsebara drivmedel under mandatperioden inte har prioriterats så att det är möjligt att bibehålla målet 2015.

Det behövs ytterligare resurser för att klara föreslagna ambitioner och än mer för högre ambitioner avseende landstingets klimatarbete. Detta måste beaktas i budgetprocessen inför 2011. Tyvärr kan vi också konstatera att motionen beretts för sent för att kunna presentera 'en plan för successiv övergång till fossilfria bränslen' 2009. Ovanstående är skälen till att motionens första och tredje att-sats förändrats.

Självklart har ett beslut om att övergå från fossila till förnyelsebara drivmedel en inverkan på miljön, inte minst för klimatfrågan, vilket också ska framgå av tjänsteunderlaget.”

LS 0905-0430

Ärendet och dess beredning

Vivianne Gunnarsson m. fl. (MP) har i en motion (bilaga), väckt den 12 maj 2009, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* uppdra till Waxholmsbolaget att intensifiera arbetet med att helt gå över till förnyelsebara drivmedel till 2015 *att* Waxholmsbolaget deltar i EU-projekt med inriktning att finna tekniska lösningar för att utveckla motorer och nya miljödrivmedel *att* en plan för successiv övergång till fossilfria bränslen fram till 2015 bör presenteras av Waxholmsbolaget före 2009 års utgång *att* Waxholmsbolaget avslutar all användning av miljödisel med inblandning av palmolja.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och Waxholms Ångfartygs AB.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtandet den 16 september 2009 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad.

Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB) följer sedan flera år, i nära samverkan med bland annat SL och SLL Miljö, marknadens möjligheter att erbjuda fossilfria bränslen godkända för fartygsdrift. De alternativ som framför allt varit aktuella finns redovisade i WÅAB:s yttrande (bilaga 2). Det alternativ som fästes stora förhoppningar till 2007-2008 var en biodiesel syntetiserad av det finska oljebolaget Neste, som i huvudsak var framställd av palmolja. Efter noggranna överväganden beslutade SLL Miljö att avråda WÅAB från försök med detta bränsle, eftersom palmoljeodlingens negativa miljöeffekter framförts i skilda sammanhang. WÅAB hörsammade avrådan.

För närvarande är ett biobränsle aktuellt för test i fartygstrafiken; en blandning av petroleum och biodiesel i ungefärliga proportioner 6/4. Denna förväntas bli tillgänglig på marknaden innevarande höst. Diskussioner förs med tillverkaren om att pröva detta bränsle i något eller några av bolagets fartyg.

Förvaltningen anser att WÅAB med framgång driver miljöfrågorna i sin verksamhet, och vill uttrycka största förtroende för bolagets kompetens att finna och testa miljöbränslen som bidrar till att landstingets klimatmål nås.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför inga konsekvenser för miljön:

Waxholms Ångfartygs AB:s styrelse har den 11 augusti 2009 beslutat *att* som yttrande överlämna förvaltningens förslag (bilaga).

Bilagor

Motion 2009:14

Stockholms skärgård utgör ett varierat landskap som är attraktivt för heltids och deltidsskärgårdsbor såväl som för turister.

Waxholmsbolaget svarar för transporter och kollektivtrafik på vatten i skärgården. SL och Waxholmsbolaget är lika viktiga för att upprätthålla en sammanhängande kollektivtrafik med god kvalitet men det finns en skillnad. Inom SL har arbetet med att övergå till miljövänliga bränslen pågått under lång tid. SL har deltagit i olika EU-projekt och successivt utökat användningen av icke fossila drivmedel.

Waxholmsbolaget har också arbetat med att miljöanpassa företaget men inte kommit så långt när det gäller förnyelsebara drivmedel. Ett försök som pågått några år har inneburit inblandning i diesel bl.a. av palmolja. Palmolja framställs på sätt som äventyrar miljön i de länder där odlingen sker. Därför borde knappast sådan blandning kallas miljödiesel. Palmolja ska därför inte användas av Waxholmsbolaget eller någon annan av landstingets verksamheter.

Stockholms läns landstings verksamheter bör helt ha övergått till förnyelsebara drivmedel till år 2015. Det kräver att Waxholmsbolaget kraftigt ökar sitt engagemang för att övergå till ickefossila bränslen.

Det pågår ett intensivt arbete bland rederier, varv och fartygskonstruktörer för att få fram fartyg, motorer och drivmedel som inte är beroende av fossila bränslen. Det finns redan exempel på förbättrade motorer, nya lösningar med solceller och segel samt andra tekniska förbättringar som minskar bränslebehovet. Bl.a. på Energitinget 2009 har detta klargjorts. Det finns också projekt inom EU som tar sikte på förnyelsebara bränslen inom sjöfarten.

Waxholmsbolaget bör engagera sig i denna utveckling samt skaffa kunskap om hur bolagets flotta kan dels minska bränsleanvändningen dels övergå till fossilfritt bränsle till 2015. En plan för successiv övergång till fossilfria bränslen fram till 2015 bör presenteras av Waxholmsbolaget före 2009 års utgång.

Miljöpartiet de Gröna föreslår landstingsfullmäktige besluta

att uppdra till Waxholmsbolaget att intensifiera arbetet med att helt gå över till förnyelsebara drivmedel till 2015.

att Waxholmsbolaget deltar i EU-projekt med inriktning att finna tekniska lösningar för att utveckla motorer och nya miljödrivmedel

LS 0905-0430

att en plan för successiv övergång till fossilfria bränslen fram till 2015 bör presenteras av Waxholmsbolaget före 2009 års utgång.

att Waxholmsbolaget avslutar all användning av miljödiesel med inblandning av palmolja.

Stockholm den 12 maj 2009

Vivianne Gunnarsson Raymond Wigg Åke Askensten

Agnetha Boström Björn Sigurdson Helene Sigfridsson

Yvonne Blombäck Cecilia Engström Peter Eller

Demba Bah

WÅAB-förvaltningens tjänsteutlåtande

Waxholmsbolaget har under senare år aktivt sökt efter bränslen med olika andel förnybara komponenter. Vi har under ett års tid använt syntetdiesel av första generationen, GTL (Gas To Liquid) på ett fartyg med mycket bra resultat och med förbättrad arbetsmiljö som en sidoeffekt. Detta bränsle är tyvärr förutom att det är dyrt, ca 50% högre pris än diesel MKI (Svensk MiljöKlass I), ett fossilt bränsle där råvaran är naturgas.

Waxholmsbolaget har inte som motionsställarna påstår provat någon som helst inblandning av palmolja i bränslet. Däremot har vi haft långt gångna planer på att prova en syntetisk diesel av andra generationen BTL (Biomass To Liquid) tillverkat av Finska Neste. Tyvärr var råvaran till det bränslet i huvudsak palmolja och landstingsledningen bad oss avstå från att prova bränslet för att inte riskera landstingets goda miljöarbete.

Vi har vid olika tillfällen, både på tjänsteresor och privatresor, tittat på utveckling på andra håll i Europa. I Hamburg finns en solcelldriven sightseeingbåt. En liknande solcellsbat finns i sjön i Hyde Park i London. I Bielersee i Schweiz finns en något större solcelldriven catamaran som används för charter. Vi har även deltagit i seminarium i samband med invigning och provtur med bränslecellsdriven sightseeingbåt i Hamburg. Gemensamt för alla dessa är mycket låga maskineffekter och kort aktionsradie. Konceptet med bränslecellsbaten i Hamburg kan byggas i större och kraftigare versioner men till avsevärda merkostnader jämfört med fartygsframdriving med konventionella motorer. Vid diskussioner om bränslecellsdrift måste man komma ihåg att även om det är i praktiken inte är några avgas utsläpp lokalt så är vätegaset för att driva bränslecellen miljöbelastat före tankning. Tankning är också ett problem eftersom det är svårt att lokalisera en explosiv verksamhet mitt i en stad och ska man åka utanför staden för att tanka tillkommer ytterligare kostnader.

Det är intressant att se hur man på olika håll hittar lokala lösningar. På floder i Europa använder man t ex det strömmande vattnet genom att man med olika wire arrangemang vrider färjan så att den kommer lätt diagonalt i strömfåran och eftersom färjan "hänger" i en wire uppströms trycks färjan av strömmen till andra sida floden helt utan maskin (se bild). Ett annat exempel är vid extremt korta distanser så använder man roddbåt som t ex cykelfärja (se bild).

Tyvär är inget av ovanstående exempel användbara inom Waxholmsbolagets Hamn- eller Skärgårdstrafik.

Waxholmsbolaget använder i dag Svensk Miljöklass I diesel utblandad med 5 % RME (Raps Metyl Ester).

I samarbete med Volvo-Penta provas två olika efterbehandlingsutrustningar för avgasrening. Dessa prov har hittills körts med det normala bränslet, men i avtalet med Volvo-Penta ingår att testa olika bränslen med förnybara komponenter. Tyvär har en leverantör, Framtidsbränslen, nyligen gått i konkurs. Det var tänkt att prova syntetdiesel (GTL) utblandad med 5% RME och 20 – 25 % tunga alkoholer. Det är möjligt att det uppstår annat företag som kan leverera bränslet ur Framtidsbränslens konkurs. En annan tanke är att öka andelen RME i Svensk MK I diesel.

Det för dagen intressantaste bränslet är en diesel som Preem i höst ska börja framställa av tallolja (restprodukt vid pappersmassa tillverkning). Bränslet ser lovande ut men vi vet inte om vi får köpa det eller om Preem hellre vill använda det för inblandning i diesel som säljs till allmänheten. Vi bevakar detta på olika sätt och hoppas kunna få prova bränslet i samarbetet med Volvo-Penta.

Bränsleprovet vi planerade med Finska Neste (med palmolja) var från början ett EU projekt. EU avslag Nestes ansökan, inte på grund av palmolja, utan för att det var fel proportioner mellan demonstration och utveckling. Waxholmsbolaget är inte negativa till EU projekt utan engagerar sig gärna i lämpliga projekt.

LS 0905-0430

Waxholmsbolaget vill med ovanstående påstå att vi är aktiva i sökandet och redan har farten uppe i jakten efter alternativ till fossila drivmedel båda vad avser konkreta prov och genom studier av hur andra gör.
Vi vill återigen påpeka att vi inte gjort något prov med palmolja i bränslet och inte heller har sådana planer.